

УДК 330.101

ТЕОРІЯ СУСПІЛЬНОГО ВИБОРУ

ГУНЬКО Вікторія Іванівна,*кандидат економічних наук,**доцент кафедри менеджменту та ІТ**Черкаського інституту банківської справи**ДВНЗ «Університет банківської справи»**e-mail: viktriad@ukr.net*

Анотація. Розкрито зростаючу роль політики у громадському житті, що впливає на стан економіки в цілому і на добробут кожного індивіда окремо. Розкрито генезис поглядів на формування теорії громадського вибору. Визначено наукову гіпотезу, а саме: громадський вибір робить значний вплив на низку політичних, економічних і соціальних параметрів, знаходять своє відображення в чинниках позитивного і негативного впливу на формування політичної і соціальної сфери в суспільстві. Для перевірки поставленої гіпотези і виявлення взаємозв'язку між вказаними чинниками відібрано ряд показників і проведено розрахунки. Представлені взаємодія органів влади і громадян через механізм громадського вибору і максимізації задоволення потреб.

Ключові слова: суспільний вибір, політична відповідальність, політична пасивність, політична активність, політична байдужість, соціальна відповідальність, соціальна активність, соціальна пасивність (інертність) і соціальна байдужість.

Визначено зростаючу роль політики в суспільному житті, що має вплив на стан економіки в цілому і на добробут кожного індивіда окремо. Теорія суспільного вибору є однією із сучасних неінституціональних економічних теорій. Розкрито генезис поглядів щодо формування теорії суспільного вибору.

Мета статті. Розкрити зміст основних аспектів формування теорії суспільного вибору та її практичного застосування в українських реаліях.

На сучасному етапі предметом вивчення теорії суспільного вибору є відносини і поведінка індивідів у державному секторі, тобто тих осіб, які можуть голосувати і виступають у ролі виборців, претендентів на посади, виборних представників, лідерів або членів політичних партій, бюрократів із сукупністю результатів, які ми спостерігаємо або могли б спостерігати. Важливою рисою теорії суспільного вибору є власне те, яким чином влада і сучасні політики своїми передвиборними програмами і пропагандою впливають на населення країни.

Що менш демократичним є суспільство, то більшим може бути такий вплив. Категоріями теорії сучасного суспільного вибору в українських реаліях повинні стати «політична відповідальність», «політична пасивність», «політична активність», «політична байдужість», «соціальна відповідальність», «соціальна активність», «соціальна пасивність (інертність)» і «соціальна байдужість». Представлено взаємодію факторів позитивної і негативної дії на політичну та соціальну сфери. Визначено наукову гіпотезу, а саме: суспільний вибір справляє значний вплив на низку політичних, економічних та соціальних параметрів, що знаходять своє відображення у факторах позитивного і негативного впливу на формування політичної й соціальної сфери в суспільстві. Для перевірки визначеної гіпотези і виявлення взаємозв'язку між вказаними факторами відібрано ряд показників і проведено розрахунки. Представлено взаємодію органів влади і громадян через механізм суспільного вибору та максимізацію задоволення потреб.

Список використаних джерел

1. Duncan B. On the Rationale of Group Decision-making / B. Duncan // Journal of Political Economy. — 1948. — Vol. 56. — No. 1. — P. 23—34.
2. Boettke P. J. Where economics and philosophy meet: review of the elgar companion to economics and philosophy with responses from the authors / Peter J. Boettke, Christopher J. Coyne, John Davis, Francesco Guala, Alain Marciano, Jochen Runde and Margaret Schabas // The Economic Journal. — 116 (June). — Vol. 116. — No. 512. — Features. — P. 306—325.

3. Бьюкенен Дж. Границы свободы. Между анархией и Левиафаном [Электронный ресурс] / Дж. Бьюкенен. — 1997. — Режим доступа : http://gallery.economicus.ru/cgi-bin/frame_rightn_newlife.pl?type=school&links=../in/buchanan/works/buchanan_w3_0.txt&img=works.jpg&name=pubchoice.
4. Бьюкенен Дж. Расчет согласия [Электронный ресурс] / Дж. Бьюкенен, Г. Таллок. — 1997. — Режим доступа : http://gallery.economicus.ru/cgi-bin/frame_rightn_newlife.pl?type=school&links=../in/buchanan/works/buchanan_w2_0&img=works.jpg&name=pubchoice.
5. Мюллер Д. Панорама экономической мысли конца XX столетия : в 2-х т. / Д. Мюллер ; под ред. Д. Гринэуэй, М. Блини, И. Стюарт. — Санкт-Петербург : Экономическая школа, 2002 — Т. 1. — 670 с. ; Т. 2. — 352 с.
6. Нисканен В. А. Особая экономика бюрократии / В. А. Нисканен // Вехи экономической мысли. Экономика благосостояния и общественный выбор. — Санкт-Петербург : Экономическая школа, 2004. — Т. 4. — С. 477—492.
7. Мамедов О. Ю. Утомленные экономикой (две стороны институционализма) / О. Ю. Мамедов // Terra Economics. — 2013. — № 2 (т. 11). — С. 5—10.
8. Афонін Е. А. Політична відповідальність державно-управлінської еліти як чинник підвищення ефективності державного управління : наук.-метод. розробка / авт. кол. : Е. А. Афонін, О. Л. Валевський, В. В. Голуб та ін. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова. — Київ : НАДУ, 2011. — 44 с.
9. Ірхін Ю. В. Політологія : підручник / Ю. В. Ірхін, В. Д. Зотов, Л. В. Зотова. — Москва : Юристъ, 2002. — 511 с.
10. Політологічний енциклопедичний словник / за ред. Ю. С. Шемчушенка. — Київ, 2001. — 723 с.
11. Горлач М. І. Політологія: наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. — Київ : Центр учбової літератури, 2009. — 840 с.
12. Хачатуров Р. Л. Юридическая ответственность / Р. Л. Хачатуров, Р. Г. Ягутян. — Тольятти : Международная академия бизнеса и банковского дела, 1995. — 200 с.
13. Парсонос Т. Система современных обществ / Т. Парсонос ; пер. с англ. Л. А. Седова и А. Д. Ковалева ; под ред. М. С. Ковалевой. — Москва : Аспект Пресс, 1998. — 270 с.
14. Dryzek J. Social Choice Theory and Deliberative Democracy : A Reconciliation / Dryzek J. // British Journal of Political Science. — 2003. — Vol. 33 (1). — P. 1—28.
15. Кочума І. Ю. Мотивація людського розвитку в стратегії економічного зростання України / О. А. Грішнова, І. Ю. Кочума // Вісник Технологічного університету Поділля. — 2003. — № 4 (52). — Т. 1. — С. 50—54.